

СЕКЦІЯ 2. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИХОВАННЯ

УДК [378:373.2.011.3-051]:373.2.035

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-109-6>**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
ДО ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Цаплиук Олександр Сергійович,
асистент кафедри дошкільної і спеціальної освіти
Криворізький державний педагогічний університет
tsapliukolexandr@gmail.com
orcid.org/0000-0002-9083-2331

Стаття присвячена дослідженню питання методологічних основ професійної підготовки майбутніх вихователів до формування соціокультурної компетентності дітей старшого дошкільного віку. Робота є складником у структурі ширшого наукового дослідження, присвяченого проблематиці виділення й перевірки педагогічних умов підвищення ефективності підготовки вихователів. У науковій розвідці окреслено, що однією з актуальних проблем сучасної професійної підготовки майбутніх вихователів є здатність формувати особистість дитини дошкільного віку як національно-свідомого громадянина своєї країни, ознайомленого з найкращими зразками української культури, традицій і звичаїв, фольклору українського народу, його історією, який володітиме на відповідному віку рівні українською мовою як державною та водночас мовою міжнаціонального спілкування в Україні, здатного до ефективної взаємодії з представниками інших народів, етносів на засадах взаємної поваги, толерантності, емпатії, рефлексії, мовленнєвого й загального етикету. Із цією метою, на нашу думку, підготовку вихователів варто розглядати з двох боків – змістово-процесуального, у межах якого закладається знання та практична база вихователя на основі дисциплін психолого-педагогічної, професійної підготовки нормативного й варіативного складника освітньої програми, а також різних видів практик, та з особистісного боку, у межах якого здійснюється формування професійно значущих особистісних рис вихователя. Окреслено специфіку підготовки вихователя за обома означеними напрямками, зокрема суб'єкт-суб'єктний характер її здійснення, необхідність побудови міжпредметних зв'язків, систематичного застосування інформаційно-комунікативних технологій тощо. Також описані й аргументовані ключові методологічні підходи, які, на нашу думку, мають бути в основі підготовки майбутніх вихователів з означеної проблематики. Це компетентнісний, особистісно-орієнтований, діяльнісний, системний та інтегративний підходи. Їх поєднання дає змогу створити якісну ієрархічну модель професійної підготовки вихователів і реалізувати її в освітньому процесі.

Ключові слова: соціокультурна компетентність, професійна підготовка майбутніх вихователів, комунікативна взаємодія, українська мова, патріотичне виховання, полікультурне виховання, педагогічні умови, освітній процес.

**METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR PREPARING FUTURE EDUCATORS TO DEVELOP
THE SOCIOCULTURAL COMPETENCE OF SENIOR PRESCHOOL CHILDREN**

Tsapliuk Oleksandr Serhiiiovych,
Assistant at the Department of Preschool and Special Education
Kyryvi Rih State Pedagogical University
tsapliukolexandr@gmail.com
orcid.org/0000-0002-9083-2331

This article explores the methodological foundations of professional training for future educators in fostering the sociocultural competence of senior preschool children. The study is part of a broader scientific investigation dedicated to identifying and validating pedagogical conditions for enhancing the effectiveness of educator preparation. The research outlines that one of the pressing challenges in modern professional training for future educators is their ability to shape preschool children's personalities as nationally conscious citizens of their country. This includes familiarizing them with the finest examples of Ukrainian culture, traditions, customs, and folklore, as well as with the country's history. Additionally, it involves ensuring that children acquire proficiency in the Ukrainian language at an age-appropriate level, both as the state language and as a means

of interethnic communication in Ukraine. At the same time, they should be prepared for effective interaction with representatives of other nations and ethnic groups based on mutual respect, tolerance, empathy, reflection, and adherence to speech and general etiquette norms. To achieve this goal, we propose considering the training of educators from two perspectives: content-processual perspective – which establishes the knowledge and practical foundation of educators through psychological-pedagogical and professional training disciplines, including both mandatory and elective components of the educational program, as well as various types of practical training. Personal perspective – which focuses on the development of professionally significant personal qualities of educators. The study highlights the specifics of educator training in both directions, emphasizing its subject-subject nature, the necessity of interdisciplinary connections, and the systematic application of information and communication technologies. Furthermore, key methodological approaches that should underpin the training of future educators in this field are identified and substantiated. These include the competency-based, personality-oriented, activity-based, systemic, and integrative approaches. Their combination enables the creation of a high-quality hierarchical model of professional educator training and facilitates its effective implementation in the educational process.

Key words: *sociocultural competence, professional training of future educators, communicative interaction, Ukrainian language, patriotic education, multicultural education, pedagogical conditions, educational process.*

Вступ. Повномасштабна війна, глобалізація, євроінтеграційні процеси створюють значну кількість запитів щодо покращення, оновлення, удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти як фахівців, що закладають фундамент подальшої освіти й соціальної інтеграції здобувачів освіти. Однією зі стрижневих проблем українського суспільства залишається незрілість національної свідомості, відчуття вторинності національного через низький рівень знань про власну культуру. У зв'язку з цим неабиякої актуальності набуває виховання юних українців на засадах чіткої громадянської позиції, патріотичного виховання, глибокого знання про свою культуру, традиції, звичаї, мову українського народу, водночас виховання толерантності, емпатії, мовленнєвого етикету як засад успішної інтеграції в полікультурне суспільство, можливості ефективно взаємодіяти з представниками як української, так й інших національних та етнічних спільнот. Реалізацію цього завдання вбачаємо у формуванні україномовної соціокультурної компетентності в дітей старшого дошкільного віку, що потребує спеціалізованої підготовки вихователів.

Теоретичне обґрунтування проблеми. На попередніх етапах дослідження ми проаналізували науково-педагогічну літературу, на основі якої визначили, що основним складником потрактування поняття «соціокультурна компетентність», який наявний у більшій частині досліджень науковців, є поняття «культура» як засада успішної комунікації з різними представниками соціуму. Згідно із цим, а також проведеним дефінітивним аналізом терміна на основі словникових джерел змогли сформулювати своє визначення терміна «соціокультурна компетентність» як динамічного поєднання уявлень, знань, умінь, поглядів, цінностей та інших особистісних якостей, що утворюють культурне поле людини, спрямовані на успішну взаємодію в соціумі, соціалізацію. Беручи за

основу таке тлумачення, ми проаналізувати нормативно-правову базу, яка регламентує підготовку у сфері дошкільної освіти, а саме: Закони України, Базовий компонент дошкільної освіти, комплексні й парціальні програми, на основі чого поняття україномовної соціокультурної компетентності дитини старшого дошкільного віку ми розглядаємо як інтегрований міжпредметний феномен, який поєднує знання дитиною української мови, передачу через неї культурних надбань українського народу в патріотичному вихованні, здійснене на основі нього полікультурне виховання з метою формування уявлень про інші народи на основі власної культури, формування важливих особистісних рис: толерантності, емпатії, рефлексії для успішної взаємодії в полікультурному суспільному середовищі. Відтак надали таке потрактування означеного терміна: уміння послуговуватися доступними віку знаннями культури українського народу та світової культури в соціальній взаємодії та міжособистісній комунікації з представниками української та інших національностей засобом української мови.

Методологія й методи. З метою дослідження означеної проблематики використано методи аналізу науково-педагогічної та нормативної літератури, узагальнення, синтезу.

Результати й дискусії. У дисертаційному дослідженні Л. Зданевич знаходимо тезу, що професійна підготовка майбутніх вихователів здійснюється шляхом забезпечення комплексного освітнього впливу, що включає роботу з формування важливих для професійної діяльності знань змістового й процесуального напрямів, забезпечення міждисциплінарних зв'язків, використання в освітньому процесі інноваційних методів, форм організації діяльності, використання в доцільній комбінації як традиційного, так й активного, інтерактивного навчання (Зданевич, 2014: 73). Поділяємо думку авторки загалом, але маємо уточнити, що формування особистісної культури дитини

в широкому сенсі, що є провідним фактором формування соціокультурної компетентності, вимагає високого рівня особистісної культури вихователя. Це підкреслюється також тим, що вікові особливості розвитку дітей старшого дошкільного віку, а саме їх перехід до позаситуативно-особистісного спілкування, рівень розвитку емоційної сфери й пізнавальних процесів, робить основним фактором виховання та розвитку наслідування за дорослим, тож його особистість має слугувати своєрідним еталоном (Павелків, 2015: 202–203). У зв'язку з цим підготовку майбутніх вихователів до формування соціокультурної компетентності в дітей старшого дошкільного віку будемо розглядати в єдності змістово-процесуального й особистісного боків.

Аналіз Стандарту вищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта дав змогу визначити, що складники, необхідні для формування в дошкільників соціокультурної компетентності, представлені низкою загальних і спеціальних компетентностей випускника-бакалавра. Зокрема це КЗ-1 – усвідомлення прав і свобод громадян України, верховенства права; КЗ-2 – розуміння важливості для суспільства історичних досягнень розвитку моралі, культури, науки, їх зберігання та примноження; КЗ-4 – вільне володіння державною мовою; КЗ-6 – сформованість усіх необхідних ЗУН, особистісних якостей для міжособистісної взаємодії; КС-2 – здатність до розвитку в дітей окремих особистісних характеристик (самоповаги, самосвідомості, ініціативності, самооцінки); КС-5 – здатність розвивати мовлення дітей; КС-6 – здатність виховувати розуміння потреби й навички дотримання морально-етичних суспільних норм; КС-7 – здатність здійснювати національно-патріотичне виховання дітей; КС-16 – здатність формувати в дітей толерантність, повагу до інших; КС-19 – здатність здійснювати ефективну професійну комунікацію з колегами, батьками, дітьми (Стандарт вищої освіти: 7–9). У професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти» також знаходимо означені професійні якості в межах громадянської, соціальної, культурної, психоемоційної, морально-етичної компетентностей фахівця.

У рамках змістово-процесуального боку підготовки мають реалізовуватися завдання набуття теоретичного підґрунтя й прикладних умінь його впровадження. В освітньому процесі це забезпечується вивченням дисциплін психолого-педагогічної, фахової підготовки, зокрема дошкільної педагогіки, дитячої психології, методик народознавства, патріотичного й полікультурного виховання, розвитку рідної мови тощо. Закріплення теоретико-методичних знань має відбуватися в межах широкого спектру практик, зокрема навчальної, навчаль-

но-методичної, виробничої. Розглянемо умови, за яких така підготовка буде успішною.

Суб'єкт-суб'єктний характер освітнього процесу як його головну умову ефективності називає Є. Харькова. Головною вимогою до змісту знань, які викладач передає студентам, авторка називає його актуальність, опертя на сучасні тенденції в науці. У свою чергу, передача таких знань має спиратися на добір найдоцільніших у конкретній ситуації й для реалізації конкретної мети форм і методів, бути підкріпленою необхідним методичним забезпеченням і йти у прив'язці до практичного складника, у межах якого відбувається самореалізація вихователя (Харькова, 2023: 492). Г. Беленька на основі аналізу сучасного європейського досвіду виділяє основні особливості процесу підготовки вихователів. Зокрема, вона зазначає, що інтегрований характер навчальних дисциплін, розвиток педагогічної рефлексії, критичного мислення та творчих здібностей, міцний культурологічний складник фахової підготовки, розширення практичної підготовки, а також системне використання ІКТ в освітньому процесі є вимогою часу. Для забезпечення якісної культурної підготовки фахівця, на думку дослідниці, доцільно організовувати проведення практичних і лабораторних занять на базі музеїв та інших культурних установ, забезпечувати спілкування студентів зі студентами й науковцями інших країн за допомогою засобів віртуальної комунікації (Беленька, 2021: 32).

Н. Трофаїла виділяє такі передумови професійного розвитку та успішної професійної діяльності, як гностично дослідницька (сукупність здатності педагога вивчати особистість кожного вихованця і спрямовувати особистісний розвиток, а також вивчати й інтегрувати у свою діяльність нові педагогічні розробки); виховна (здатність добирати доцільні форми та методи, створювати зміст виховання й навчання); конструкторсько-організаційна (уміння планування й організації освітнього процесу з усіма його компонентами, включно з керівництвом поведінкою та діяльністю дітей); діагностична (здатність оцінювати розвиток дітей, ефективність дібраної методики, стан освітнього процесу та його результативність, використовувати коригувальні засоби); координувальна (основа спільної діяльності із сім'єю, основа розкриття потенціалу виховного середовища) (Трофаїла, 2019: 91).

Підсумовуючи, зазначимо, що змістовий компонент підготовки майбутніх вихователів має здійснюватися на засадах міждисциплінарності, суб'єкт-суб'єктного характеру взаємодії викладача та студентів, науковості й актуальності теоретичної та методичної інформації, грамотності й доречності методів, засобів, форм її передачі, систематичного викори-

стання доцільних засобів ІКТ. Процесуальний бік підготовки доцільно реалізувати в безпосередній практичній діяльності. Так, на думку С. Сиваш, формування в студента розуміння важливості врахування індивідуальних особливостей дітей, уміння всебічно та системно оцінювати особистість дитини, урахувати її зону найближчого розвитку, добирати згідно із цими знаннями методичне забезпечення, засоби, методи, прийоми взаємодії відбувається лише через безпосередню практику здійснення таких дій (Сиваш, 2023: 171). Разом із тим практика має йти в нерозривній єдності з теоретичною підготовкою студентів. За таких умов практика зможе виконувати навчальну й виховну, розвивальну, адаптаційну (знайомство з різними ЗДО), діагностичну (перевірка своїх професійних компетентностей) і рефлексивну (аналіз рівня сформованості компетентностей, професійно-значущих особистісних якостей) функції щодо підготовки особистості вихователя (Шулигіна, 2021: 495).

Г. Ватаманюк розглядає дві особливості впливу практики на підготовку студентів. З одного боку, під час проходження практики студенти засвоюють певний педагогічний досвід, надбання, особливості підходів до виховання дітей від конкретного закладу дошкільної освіти, його колективу, а з іншого – мають можливість на практиці опрацювати, закріпити, проаналізувати, доповнити отримані в університеті теоретичні й методичні знання. У процесі педагогічної практики студенти закріплюють теоретичні знання, учаться застосовувати теоретичні концепти для вирішення практичних завдань, відпрацьовують методики, у них формуються важливі для педагогічної діяльності особистісні риси (емпатійність, педагогічне мислення, рефлексія тощо), інтерес до професії, розуміння потреби в самоосвіті, вони навчаються здійснювати дослідницьку роботу, пов'язувати її з науковими знаннями, засвоюють на новому рівні розуміння міжпредметних зв'язків у вихованні й розвитку дитини, розвивають педагогічну творчість (Ватаманюк, 2023: 205–206).

Особистісний бік підготовки вихователів до формування соціокультурної компетентності відбувається на основі змістово-процесуального. Формування особистості педагога, важливих у професійній діяльності якостей здійснюється протягом усього перебування в закладі вищої освіти. На думку Є. Панченко, ціннісні орієнтації лежать в основі формування професійно значущих якостей особистості майбутніх вихователів (Панченко, 2024: 188). Н. Кравець і Т. Потапчук зазначають, що діяльність щодо підготовки вихователів ЗДО має спрямовуватися на формування духовних цінностей, ціннісно-сміслових настанов і морально-етичних ідеалів. До духовних цін-

ностей науковці зараховують відповідальність, ціннісне ставлення до природи, співчуття, готовність до моральної підтримки. Моральна підтримка, як зазначають дослідники, включає допомогу дитині у визначенні власних інтересів, подоланні труднощів, що здійснюється шляхом наголошення на особистій гідності дитини, прищепленні розуміння, що гідність пов'язана з чеснотами любові, милосердя тощо (Кравець, Потапчук, 2021: 98). Л. Мельничук до етичних засад педагогічної діяльності вихователя зараховує педагогічну мораль як систему суджень, що регулюють поведінку вихователя, педагогічний такт, як вияв високого рівня педагогічної майстерності, здатності обирати найоптимальніші форми впливу на дітей згідно з їхніми особистісними особливостями й конкретною ситуацією (Мельничук, 2021: 46). На думку авторки, формування педагогічної культури вихователя в її широкому розумінні сукупності знань, картини світу, моральних, поведінкових норм відбувається виключно в культурному середовищі. Специфіка розвитку педагогічної культури полягає в діалектичній єдності двох її форм – статичної та динамічної. Статична форма відображає нагальний рівень розвитку педагогічної культури, динамічна – виклики, усе нове, з чим стикається особистість вихователя й під впливом чого відбувається переосмислення, зміна нагального стану культурного розвитку (Мельничук, 2021: 60).

Структурованість, цілеспрямованість та узгодженість освітнього процесу є вимогою його успіху. З огляду на це, маємо окреслити методологічні підходи, що лежать в основі успішної підготовки вихователів до формування соціокультурної компетентності. Основою такої підготовки вважаємо компетентнісний підхід, адже стратегія, сукупність методів, прийомів, які лежать в його основі, найповніше відповідають тематиці дослідження й відображають основні закономірності розвитку сучасної освіти в Україні. Сутність компетентнісного підходу, як зазначає С. Паламар, полягає в тому, щоб сформувати в здобувача не просто сукупність певних знань, а здатність на їх основі вирішувати різноманітні завдання, проблеми (Паламар, 2018: 272). Підготовку майбутніх вихователів до формування соціокультурної компетентності на основах компетентнісного підходу розглядаємо як елемент формування інтегрованої професійної компетентності вихователя, тобто загальної здатності вирішувати сукупність проблем і завдань у ході освітнього процесу закладу дошкільної освіти (Кушнір, Пинзеник, 2021: 137).

Формування компетентностей передбачає утворення стійких особистісних рис студента, що можливо лише за суб'єкт-суб'єктного характеру взаємодії з викладачем. Методо-

логічну основу для цього вбачаємо в особистісно-орієнтованому підході. Як зазначає Г. Зажарська, у межах підходу акцент викладача зміщується на унікальність, індивідуальні риси студента, що дає йому змогу займати позицію фасилітатора, а не лише передавати знання. За таких умов розкривається потенціал майбутніх вихователів і, врешті-решт, формується їхня суб'єктність (Зажарська, 2023: 104). Дещо інший бік особистісно-орієнтованого підходу розглядають О. Гуманкова й О. Михайлова. Дослідниці відмічають, що реалізація особистісно-орієнтованого підходу в навчанні дає змогу сформулювати в студентів позицію суб'єктів власного розвитку та професійного становлення (Гуманкова, Михайлова, 2021: 113). Це слугує передумовою появи, з одного боку, зацікавленості в освіті, з іншого – розуміння важливості самоосвіти, освіти протягом життя, формуванню навичок її здійснення. У межах особистісно-орієнтованого підходу в освітньому процесі створюються такі умови навчання, за яких студент не лише здобуває знання, а й усвідомлює себе учасником процесу саморозвитку, варіативний складник освітнього процесу й сучасні можливості зворотного зв'язку дають змогу здійснювати це узгоджено з інтересами, схильностями тощо. У рамках цього підходу акцент зміщується на діалогічну взаємодію між викладачем і студентом, що становить благочинний фундамент для розвитку критичного мислення, здатності до рефлексії, які є сутнісними в контексті нашого дослідження.

З огляду на те що поняття «компетентність» і компетентнісний підхід в освіті спрямовані на формування готовності вирішувати конкретні, нерідко практико-орієнтовані завдання професійної діяльності, процесуальний зміст підготовки має йти в єдності з теоретичним. Методологічну основу цьому становить діяльнісний підхід. У діяльнісному підході знання є допоміжним фактором щодо діяльності: чітко визначивши поле професійної діяльності вихователя, варто дібрати знання про необхідні дії та спосіб їх здійснення. Відповідно, отримання порції нових теоретичних знань про певний аспект професійної діяльності вихователя щодо формування соціокультурної компетентності, має супроводжуватися практичним відпрацюванням цього аспекту в доцільній формі, що водночас дасть змогу закріпити теорію. Отже, фактично засвоєння теоретичних і практичних елементів професійної діяльності відбувається паралельно (Макогін, 2024: 190–191).

Забезпечення міждисциплінарних зв'язків, про які було згадано вище, має спиратися на інтегративний підхід. Н. Ларіонова та Н. Стрельцова виділяють три рівні інтеграції: перший – це виділення міжпредметних зв'язків, коли дисципліни доповнюють одна одну

так, що однакові питання розглядаються з різних боків, доповнюючи тим самим загальну картинку або розкриваючи її під іншим кутом; другий рівень передбачає інтеграцію в межах однієї дисципліни різних теорій, підходів, практик із логічно завершеним змістом, підпорядкованим певній меті; третій рівень передбачає об'єднання різних дисциплін з усім відповідним інструментарієм в одну систему, наприклад інтегрований курс (Ларіонова, Стрельцова, 2018: 11). У царині професійної підготовки фахівців-вихователів науковці виділяють два доцільні способи інтеграції – горизонтальну й вертикальну. Під горизонтальною розуміють забезпечення міжпредметних зв'язків з різних актуальних питань дошкільної освіти в межах вивчення дисциплін психолого-педагогічного циклу. Така інтеграція передбачає накопичення знань і формування професійного світогляду, удосконалення професійної творчості педагога, накопичення навичок і вмінь педагогічної діяльності. Вертикальний спосіб, на думку авторів, має включати проблемний розгляд актуальних професійних питань у межах проблемних груп чи факультативів (Шовш, 2022: 378).

Методологічним підґрунтям побудови цілісного освітнього процесу, який матиме чітку структуру й відповідатиме поставленій меті, розглядаємо системний підхід. Системний підхід, за визначенням науковців, – це методологічний напрям, у межах якого об'єкт дослідження розглядається як система, тобто цілісна множина елементів, з урахуванням усіх можливих взаємозв'язків і взаємовпливів цих елементів. Розподіл складних педагогічних об'єктів на складники, виділення різних типів зв'язку, які існують між ними, уможливує вивчення цих об'єктів, їх корекцію задля забезпечення функціонування або підвищення його ефективності (Шабанова, 2014: 31). Як зазначає О. Граб, до принципів системного підходу в межах вищої школи варто зарахувати цілісність, ієрархічність (наявність підпорядкування одних елементів іншим), структурування (утворення елементами системи організаційних структур, у межах яких вони підлягають аналізу), множинність (поліваріативність можливостей опису елементів і системи загалом) (Граб, 2024: 371).

Висновки. Отже, підготовка майбутніх вихователів до формування соціокультурної компетентності в дітей старшого дошкільного віку, на нашу думку, має ґрунтуватися на п'ятьох основних методологічних підходах – компетентнісному, особистісно-орієнтованому, діяльнісному, інтегративному й системному. Це дасть змогу забезпечити цілісність, практикоорієнтованість, формування міжпредметних зв'язків, суб'єкт-суб'єктний характер освітнього процесу, на яких наголошують нау-

ковці. Водночас це має бути суттєвим фундаментом для підготовки майбутніх вихователів як зі змістово-процесуального, так і з особистісного боку, які є необхідними складниками готовності вихователя до означеної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Беленька Г. Підготовка вихователів дітей дошкільного віку: вектор євроінтеграції. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. № 35 (1). С. 30–35.
2. Вагаманюк Г. Практична підготовка майбутніх вихователів: зміст і шляхи вдосконалення. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2023. Вип. 34. С. 200–216.
3. Граб О. Методологічні підходи щодо професійної підготовки майбутніх вихователів до формування первинних уявлень про природне довкілля в дітей дошкільного віку. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 73. С. 369–376.
4. Гуманкова О. Підготовка майбутніх вихователів з правом викладання англійської мови до реалізації педагогічного спілкування у роботі з дошкільниками. *International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning»* : conference proceedings, February 26–27, 2021. Vol. 2. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2021. 216 p.
5. Зажарська Г. Методологічні основи формування лідерської компетентності майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти. *Slovak international scientific journal*. 2-23. № 78. С. 102–105.
6. Зданевич Л. Теоретичні і методичні основи професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до роботи з дезадаптованими дітьми : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2014. 613 с.
7. Інтегративний підхід : актуальність, сутність, особливості впровадження в умовах початкової школи : навчально-методичний посібник / уклад. : Н.Б. Ларіонова, Н.М. Стрельцова. Харків : Друкарня Мадрид, 2018. 76 с.
8. Кравець Н., Потапчук Т., Пукас І. Пріоритетні духовні цінності у професійній підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2021. № 2 (101). С. 94–104.
9. Кушнір М., Пинзеник О. Компетентнісний підхід у підготовці вихователя дітей дошкільного віку. *Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів* : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13–14 травня 2021 р. Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. 572 с.
10. Макогін О. Діяльнісний підхід як методологічна основа виробничої практики. *Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку* : матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського, 23 лютого 2024 року, Х Міжнародної наукової-практичної конференції «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку», 24 лютого 2024 року / за заг. ред. Д. Кільдерова, В. Харламенко. Київ, 2024. 569 с.
11. Мельничук Л. Педагогічна етика вихователя закладу дошкільної освіти та протидія булінгу : навчаль-

но-методичний посібник для студентів педагогічного факультету спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Рівне : Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. акад. Степана Дем'янчука, 2021. 92 с.

12. Павелків Р., Цигипало О. Дитяча психологія. 2-ге вид. Київ : Академвидав, 2015. 400 с.

13. Паламар С. Компетентнісний підхід як методологічний орієнтир модернізації сучасної освіти. *Освітнологічний дискурс*. 2018. № 1–2 (20–21). С. 267–278.

14. Панченко Є. Вплив ціннісних орієнтацій на професійне становлення майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Якість підготовки вихователів закладів дошкільної освіти: виклики сьогодення* : збірник наук. праць Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. О. Карпенко, М. Чепіль, О. Гнізділової. Дрогобич : Посвіт, 2024. С. 188–191.

15. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npra/prozatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>.

16. Сиваш С. Професійна підготовка майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 55. С. 169–172.

17. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка», спеціальність 012 – «Дошкільна освіта». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf>.

18. Трофайла Н. Сучасна професійна підготовка майбутніх вихователів у системі дошкільної освіти України. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 65. С. 89–92.

19. Харькова Є. Професійна компетентність вихователя закладу дошкільної освіти в контексті вимог сьогодення. *Теорія та методика дошкільної і початкової освіти* : монографія / за заг. ред. О. Лобової, С. Кондратюк. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2023. 512 с.

20. Шабанова Ю. Системний підхід у вищій школі: підручник для студентів магістратури за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2014. 119 с.

21. Шовш К., Біда О., Маргітич А. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Наукові записки*. 2022. Вип. 207. С. 376–380.

22. Шулигіна Р. Практична підготовка майбутніх вихователів: компетентнісний вимір. *Multidisciplinary academic research and innovation : The XXVII International Science Conference*, May 25–28, 2021. Amsterdam, Netherlands, 2021. 839 p.

REFERENCES:

1. Bielienska, H. (2021). Pidhotovka vykhovateliv ditei doshkilnoho viku: vektor yevrointehratsii [Preparation of Preschool Educators: The Vector of European Integration]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka* [in Ukrainian].
2. Vatamaniuk, H. (2023). Praktychna pidhotovka maibutnikh vykhovateliv: zmist i shliakhy vdoskonallennia [Practical Training of Future Educators: Content and Ways for Improvement]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka* [in Ukrainian].
3. Hrab, O. (2024). Metodolohichni pidkhody shchodo profesiinoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv do

formuvannya pervynnykh uiavlen pro pryrodne dovkillia v ditei doshkilnoho viku [Methodological Approaches to the Professional Training of Future Educators for Developing Preschool Children's Initial Understanding of the Natural Environment]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk [in Ukrainian].

4. Humankova, O. (2021). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv z pravom vykladannia anhliiskoi movy do realizatsii pedahohichnoho spilkuvannia u roboti z doshkilnykamy [Training Future Educators with the Right to Teach English for Effective Pedagogical Communication in Preschool Education]. International scientific and practical conference "Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning" : conference proceedings, Riga, Latvia : "Baltija Publishing" [in Ukrainian].

5. Zazharska, H. (2023). Metodolohichni osnovy formuvannia liderskoi kompetentnosti maibutnoho vykhovatelja zakladu doshkilnoi osvity [Methodological Foundations for Developing Leadership Competence in Future Preschool Educators]. Slovak international scientific journal [in Ukrainian].

6. Zdanevych, L. (2014). Teoretychni i metodychni osnovy profesiinoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do roboty z dezadaptovanykh ditmy [Theoretical and Methodological Foundations of the Professional Training of Future Preschool Educators for Working with Maladjusted Children] : dys...d.ped.nauk: 13.00.04 [in Ukrainian].

7. Intehratyvnyi pidkhid : aktualnist, sutnist, osoblyvosti vprovadzhennia v umovakh pochatkovoi shkoly : navchalno-metodychni posibnyk [The Integrative Approach: Relevance, Essence, and Implementation Features in Primary School Education: A Teaching and Methodological Guide] / uklad. : N. B. Larionova, N. M. Streltsova. Kharkiv : "Drukarnia Madryd", 2018 [in Ukrainian].

8. Kravets, N., Potapchuk, T., Pukas, I. (2021). Priorytetni dukhovni tsinnosti u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity [Priority Spiritual Values in the Professional Training of Future Preschool Educators]. Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka [in Ukrainian].

9. Kushnir, M., Pynzenyuk, O. (2021). Kompetentnisnyi pidkhid u pidhotovtsi vykhovatelja ditei doshkilnoho viku [Competency-Based Approach in the Training of Preschool Educators]. Suchasni tendentsii rozvytku nauky y osvity v umovakh pohlyblennia yevrointehratsiinykh protsesiv : zbirnyk tez dopovidei za materialamy VI Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii, Mukachevo : Vyd-vo MDU [in Ukrainian].

10. Makohin, O. (2024). Diialnisnyi pidkhid yak metodolohichna osnova vyrobnychoi praktyky [Activity-Based Approach as a Methodological Foundation for Industrial Practice]. Materialy X Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii pam'iaty akademika Dmytra Tkhorzhevskoho "Tekhnolohichna osvita: suchasni realii ta perspektyvy rozvytku", Kh Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Aktualni pytannia hrafichnoi pidhotovky: teoriia, praktyka ta shliakhy rozvytku". Kyiv [in Ukrainian].

11. Melnychuk, L. (2021). Pedahohichna etyka vykhovatelja zakladu doshkilnoi osvity ta protydia bulinhu : navchalno-metodychni posibnyk dlia studentiv

pedahohichnoho fakultetu spetsialnosti 012 "Doshkilna osvita" [Pedagogical Ethics of Preschool Educators and Anti-Bullying: A Teaching and Methodological Guide for Students of the Faculty of Education, Specialization 012 "Preschool Education"]. Rivne : Mizhnarodnyi ekonomiko-humanitarnyi universytet im. akad. Stepana Dem'ianchuka [in Ukrainian].

12. Pavelkiv, R., Tsyhypalo O. (2015). Dytiacha psykholohiia [Child Psychology]. 2-he vyd. Kyiv : Akademvydav [in Ukrainian].

13. Palamar, S. (2018). Kompetentnisnyi pidkhid yak metodolohichniy orientyr modernizatsii suchasnoi osvity [Competency-Based Approach as a Methodological Guideline for the Modernization of Contemporary Education]. Osvitolohichniy dyskurs [in Ukrainian].

14. Panchenko, Ye. (2024). Vplyv tsinnisnykh orientatsii na profesiine stanovlennia maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity [The Influence of Value Orientations on the Professional Development of Future Preschool Education Specialists]. Yakist pidhotovky vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity: vyklyky sohodennia: zb. nauk. prats Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii / za red. O. Karpenko, M. Chepil, O. Hnizdilovoi. Drohobych: Posvit [in Ukrainian].

15. Profesiinyi standart "Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity" [Professional Standard "Preschool Education Teacher"]. URL: <https://mon.gov.ua/npa/prozatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> [in Ukrainian].

16. Syvash, S. (2023). Profesiina pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do sotsializatsii ditei doshkilnoho viku [Professional Training of Future Educators for the Socialization of Preschool Children]. Innovatsiina pedahohika [in Ukrainian].

17. Standart vyshchoi osvity Ukrainy: pershyi (bakalavrskyi) riven, haluz znan 01 – "Osvita/Pedahohika", spetsialnist 012 – "Doshkilna osvita" [Higher Education Standard of Ukraine]. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> [in Ukrainian].

18. Trofaila, N. (2019). Suchasna profesiina pidhotovka maibutnikh vykhovateliv u systemi doshkilnoi osvity Ukrainy [Contemporary Professional Training of Future Educators in the Preschool Education System of Ukraine]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh [in Ukrainian].

19. Kharkova, Ye. (2023). Profesiina kompetentnist vykhovatelja zakladu doshkilnoi osvity v konteksti vymoh sohodennia [Professional Competence of Preschool Educators in the Context of Contemporary Requirements]. Teoriia ta metodyka doshkilnoi i pochatkovoi osvity: [monohrafiia] / za zah. red. O. Lobovoi, S. Kondratiuk. Sumy: SumDPU imeni A.S. Makarenka [in Ukrainian].

20. Shabanova, Yu. (2014). Systemnyi pidkhid u vyshchii shkoli: pidruchnyk dlia studentiv mahistratury za spetsialnistiu "Pedahohika vyshchoi shkoly" [Systems Approach in Higher Education: A Textbook for Master's Students in the Specialty "Higher Education Pedagogy"]. D. : Natsionalnyi hirnychiy universytet [in Ukrainian].

21. Shovsh, K., Bida, O., Marhitych, A. (2022). Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity [Features of Professional Training for

Future Preschool Education Specialists]. Naukovi zapysky [in Ukrainian].

22. Shulyhina, R. (2021). Praktychna pidhotovka maibutnikh vykhovateliv: kompetentnisnyi vymir [Practical Training of Future Educators: A Competency-Based Perspective]. The XXVII International Science

Conference "Multidisciplinary academic research and innovation", Amsterdam, Netherlands [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 28.01.2025.

The article was received 28 January 2025.